

Performances en moviment participatives

La tardor passada, vaig participar com a espectadora activa, per primera vegada, en tres diferents espectacles de dansa a Barcelona organitzats pel Mercat de les Flors. En aquesta entrada analitzaré les dues que em van semblar més interessants per la seva manera d'emprar la participació amb el públic. El meu objectiu es analitzar els elements utilitzats per a implementar el procés participatiu i l'aportació que fan aquest tipus de performances participatives a la creació escènica i als espectadors.

El primer espectacle, [Hello!Earth \(Projecte Barcelona\)](#), consistia en un recorregut pel paisatge urbà de Barcelona. Primer, un personatge ens va agafar els efectes personals i els va guardar en algun indret secret, tan sols ens deixà el nostre mòbil i un braçalet de plàstic amb un número de telèfon. Ens van disfressar de conill i una veu que sortia d'un mp3 més la participació d'artistes ens van guiar pels carrers del Poble Sec. Ens van fer córrer, saltar, moure la cua, investigar els carrers. Fins i tot vàrem viatjar a l'espai dins d'un tippi que feia la funció de coet espacial. Sí, sí! us ho asseguro. Durant la segona part de la ruta, ens vàrem treure la disfressa i inicàrem un viatge pels sentits. En un pis desocupat, descalços, amb benes tapant-nos els ulls, vam ballar un moment amb un desconegut. El recorregut va acabar a un bar, amb tot el grup al voltant d'una taula i bevent a la salut de la seva primera performance participativa.

La segona performance fou una creació de [Sra Polaroiska & Ruemaniak](#). Un home amb americana i corbata, amb el cabell resinado, semblava vingut dels anys 50, ens va recollir al teatre i ens va dur a un hangar abandonat on ens demanà que pugéssim a un cotxe aparcats. Dues persones que estaven estirades, com si fossin mortes, sota un altre cotxe que teníem al costat, es van incorporar i van començar a moure's de manera desarticulada. La ràdio del nostre cotxe es va posar a funcionar sola. Una altra dona va aparèixer del darrera d'unes obres i es dirigí cap a nosaltres. La història va començar així. Observàvem amb curiositat i en silenci aquestes persones que semblava que vinguessin d'un altre món. No entenia què estava passant però tampoc m'importava massa. M'agradava l'estranyesa d'aquelles persones, com ballaven aquella música *country*. M'agradaven els seus vestits estrofolaris dels anys 50/60 del *Far West*, amb les seves botes de *cowboy*. En un moment donat, ens van embenar els ulls, ens van començar a fer petits massatges a les mans i a les espatlles i van començar a ballar amb nosaltres. Quin moment! No volia que s'acabés mai! Després, l'home vestit de negre ens va conduir fora de l'hangar. Ens va demanar ser discrets sobre el que havíem vist i abans de marxar ens va donar un sobre a cadascú de nosaltres. A l'interior hi havia una foto meua de Polaroid amb una pistola apuntant-me al cap. No havia sigut un somni, era real. Al-leluia!

Les dues performances comparteixen els següents elements:

- L'element "misteri" és el pilar sobre el que es recolzen les dues performances perquè determina el grau d'expectació i predisposició receptiva dels sentits del espectador i que serà clau pel seu desenvolupament. En els dos casos es dona de la següent manera: l'espectador no té cap informació prèvia, de quina manera participará i no se l'informa fins a l'últim moment sobre el punt de trobada.
- Són performances *site-specific*: desenvolupades especialment per a un lloc concret.

- Són performances de moviment: el cos és el punt central. Tot es desenvolupa a partir, al voltant i pel cos.
- El públic és el protagonista actiu: l'espectador experimenta, sent, fa.
- L'escenari com a tal no existeix.
- És un grup d'espectadors molt reduït: 6 i 3 persones.
- Hi ha més presència d'artistes que d'espectadors.
- Hi ha un plantejament multidisciplinari als dos casos.
- El públic està en contacte amb els artistes: actua amb els artistes.
- Es fan servir molts objectes: els objectes coincidents a les dues performances van ser l'mp3, les fotografies i la música.
- Es dona un obsequi al final: una beguda gratis i una foto com a *souvenir*.

És interessant veure com a cada performance va explotar aquests elements per a aconseguir els seu objectiu. El projecte de Hello!Earth pretenia donar la oportunitat al seu públic de veure el seu entorn amb uns altres ulls i Sra Polaroiska & Ruemaniak oferien al públic esdevenir part d'una història en curs.

Dance! - you can't stop the revolution de Hello!Earth (Projecte Barcelona) era un recorregut ple de sorpreses pensat especialment per la ciutat de Barcelona i que es basava en la participació dels seus artistes, ciutadans i espectadors: els artistes van participar en la elaboració d'una ruta que reflectís el context social de la ciutat comtal, el veïnat del Poble Sec va oferir les seves cases per a ser utilitzades com a escenaris i els espectadors van aportar una experiència col·lectiva que finalment era la pròpia performance.

Com a procés participatiu co-creatiu, tots els actors involucrats van contribuir a crear el seu disseny, contingut i realització.

Apuntes sobre animales, encuentros y autopistas del col·lectiu Sra Polaroiska & Ruemaniak fou una peça-experiència en la que l'espectador entrava com a protagonista a la història que s'estava esdevenint.

Aquí es va emprar el primer nivell de participació que, a ACC CoCreació, anomenem interactiu ([llegir aquesta entrada](#)). Com a públic no creem contingut, ni influenciem en la història ja que la nostra intervenció estava predefinida: els actors sabien què ens demanarien i en quin moment determinat.

A les dues performances, l'espectador l'espectador protagonista va acatar les regles amb *bon rollo*.

A Hello!Earth, el disseny de la ruta afavoria la interacció i complicitat del grup. Els espectadors es van quedar junts la majoria del temps, segurament per a compensar un probable sentiment d'inquietud generat pel desconeixement del que havia de passar a continuació.

En canvi, entre els espectadors de *Apuntes sobre animales, encuentros y autopistas* no hi hagué comunicació, no era el propòsit d'aquesta performance. Es donaren altres factors que intimidaven com el fet que hi hagués més artistes que públic, aquells sabien el que passava, els espectadors no.

És interessant veure el color del component misteriós de cada performance. El “misteri” a Hello!Earth era més la sorpresa. Amb la disfressa sabies que riuries. El recorregut recordava una mica a un gimcana, una activitat lúdica, com la recerca del tresor. La disfressa era una eina per oblidar-se d’una mateixa i tenir la oportunitat de veure les coses d’una altra manera.

A l’espectacle de Sra Polaroiska & Ruemaniak el “misteri” era més inquietant. D’una banda, el públic tenia més informació sobre la performance, però, de l’altra, aquesta mateixa informació li provocava una sensació torbadora: al programa de mà es parlava de persones peculiars en una situació peculiar. Escoltar música *country* és també quelcom de peculiar a Barcelona. La manera desarticulada de moure’s dels ballarins provocava un sentiment de cert malestar i l’home amb el vestit negre, l’únic que es va comunicar amb el públic, se’ns dirigia més aviat de forma categòrica.

Al final, vam comentar que ens havia agradat a tots, sobretot el moment dels ulls embenats. Ara crec que és degut a que hi havia tantes coses estranyes en aquella performance, que fou el ball amb els ulls embenats el que ens permeté deixar-nos anar.

No sé, en el meu cas, si la performance de Hello!Earth em va fer veure el meu entorn d’una altra manera. Dur aquella disfressa em feia una mica de vergonya i tal vegada això no em va permetre deixar-me anar més. El desenvolupament de la performance era més aviat una successió d’activitats, sense transicions clares, que ens va fer tornar a la nostra realitat entre activitat i activitat cosa que no em va ajudar a evadir-me del tot. Tanmateix, em va deixar bones sensacions.

El projecte de Sra Polaroiska & Ruemaniak em va deixar més entusiasmada. A pesar de no participar tant en la creació del contingut, va permetre poder-me deixar anar i entrar a la història que em proposaven: ser a un altre món. L’escenari tancat permetia més intimitat que no pas el carrer i l’experiència de l’espectador durant la performance fou fluida perquè la història seguia a pesar de les accions del públic. El col·lectiu Sra Polaroiska & Ruemaniak va saber emprar els elements amb més força i van aconseguir aconseguir el seu objectiu amb agudesia.

Així doncs, veiem com l’objectiu, els elements seleccionats i el disseny del projecte determinaran la participació del públic. Serà clau que el públic es trobi en un estat d’ànim que afavoreixi la seva participació: que els seus sentits estiguin desperts, disposats a reaccionar i respondre a la proposta del projecte. Això serà clau per a que, en definitiva, tinguin la millor experiència.

Crec que la participació procura al públic una experiència única i més intensa que si estigués asseguda en un teatre. Als artistes, els permet comunicar-se amb major profunditat amb el seu públic i, al mateix temps, fer-li propostes innovadores. Cada espectacle d’aquest tipus també és per aquests una experiència nova i diferent cada vegada i que els enriqueix professionalment

EMMANUELLE BRESSON

Bibliografia: <http://www.nativa.cat/2010/12/sobre-apuntes-sobre-animales-encuentros-y-autopistas/>